

Kejsarens nya kläder

Allt oftare tycks det höjas röster som ondgör sig över problemet med att kristna friskolor understår sig att ifrågasätta den ”naturvetenskapliga förklaringen till livsformernas uppkomst här på jorden”. Senast häromdagen, då 15 professorer i DN gick till angrepp mot Skolverkets friande bedömning då det gäller biologiundervisningen vid Livets Ords skola i Uppsala.

Om den senare vet jag själv inget annat än det som presenterats i media, men jag kan inte undgå att reagera på den skärrade tonen i debattartikeln.

Härom året blev den kände brittiske evolutionsbiologen Richard Dawkins intervjuad av ett australiensiskt filmteam. Under intervjun fick Dawkins frågan om han kunde ge något exempel på en mutation eller annan evolutionär process som kan iaktas öka genomets informationsinnehåll. Biologen besvarade frågan i form av 11 sekunders tystnad¹, följt av en i sammanhanget ovidkommande utläggning om utvecklingen från fisk till kräldjur(!).

När Dawkins så småningom fick tillfälle att se filmen visade det sig att hela den nämnda filmsekvensen fanns med till allmän beskådan med pausen i oredigerat tillstånd. Vad värre var – filmteamet visade sig ha utgjorts av en skara kreationister (skapelsetroende) som nu fått vatten på sin kvarn i fråga om evolutionisternas oförmåga att förklara uppkomsten av biologisk information.

Dawkins kontaktade Barry Williams, utgivare av den australiensiska tidskriften *The Sceptic*, och beskriver i ett brev hur han fattade misstankar mot reportrarna i samma stund som de ställt den uppenbarligen oväntade frågan - för – citat Dawkins – ”*det är en fråga som ingen, förutom en kreationist, skulle ställa*”.

Kan det verkligen vara möjligt att det anno 2002 finns frågor – eller åtminstone en sådan - som inte får lov att ställas. I skolans värld brukar vi ju alltid uppmuntra till frågvishet med motiveringen att det inte finns några dumma frågor. Vad menade egentligen de frågvisa australiensarna med sin obesvarade fråga? Vad var det egentligen som Richard Dawkins inte kunde – eller ville – besvara?

Den faktamässiga bakgrunden är i korthet följande:

Genomet (genuppsättningen) hos ett virus omfattar ungefär 1000 informationsenheter (baspar). Vilket som jämförelse motsvarar lite drygt en halv telefonkatalogsida. En vanlig tarmbakterie innehåller en informationsmängd motsvarande knappt tusen sidor i samma katalog och en cell från en människa någonstans mellan 10-14 hyllmeter med kataloger.

Den fråga som kreationisterna tycks vara ensamma om att ställa är alltså – Hur har denna fullständigt astronomiska mängd information uppstått? Vilka är de mekanismer som kan förklara hur biologisk information uppkommer och med tiden ökar i mängd och komplexitet?

De enda ansatser till svar på informationsfrågan som hittills kommit till min kännedom handlar antingen om mutationer som leder till genduplikation, vilket leder till en ökning av informationsmängden till kvantitet men inte till kvalitet (vilket senare är det centrala i sammanhanget – innehållet i en instruktionsbok ger ju inte utförligare instruktioner bara för att kapitel tre råkar komma med i dubbel upplaga). Eller så handlar det om datorsimuleringar av mutationer och naturligt urval, som till skillnad från de naturliga motsvarigheterna är en allt annat än slumpmässig process. Metoden är konstruerad för det bestämda syftet att återskapa redan existerande information.

Samtliga läromedel som jag kommit i kontakt med under mina år som student och 20 år som biologilärare, varav 13 på gymnasienivå, undviker eller negligerar denna problematik. Detta låter sig göras genom att man genomgående definierar biologisk evolution som *förändring av genfrekvenser över tiden*, och lyckas därmed göra evolution till ett odiskutabelt faktum, eftersom mutationer (slumpmässiga förändringar i genomet) onekligen sker.

¹ Se Youtubeklippet på: <https://www.youtube.com/watch?v=YddmGJofbLO>

Skulle vi i stället välja att definiera biologisk evolution som *de processer som leder till tillkomsten av biologisk information* så blir plötsligt utvecklingsteorins empiriska underbyggnad mycket bräcklig. Min uppfattning är därför att våra elever (och forskare och professorer) inte borde nöja sig med frågan – Förändras levande organismers genuppsättning med tiden? Utan snarare
- Vilket empiriskt stöd finns det för att biologisk information kan öka med hjälp av de klassiska evolutionsfaktorerna mutationer (slump), naturligt urval (selektion) och tid?

Det finns många liknande intressanta och öppna frågor inom ramen för skolans kursplaner i biologi och naturkunskap som inte borde vara enbart eleverna på kristna friskolor förunnat att ägna tid åt. Läroplanerna uppmuntrar till ett kritiskt förhållningssätt till vetenskapliga teorier. Skall man döma av nämnda debattartikel så utgör evolutionsteorin ett undantag. Men historien lär oss att maktspråk i avsikt att tysta kritiker inte är en väg som gagnar vetenskapens sak. Varför inte betrakta spänningsfältet mellan en kreationistisk och evolutionistisk syn på tillvaron som en resurs och ett medel att förverkliga läroplanens intentioner, snarare än som ett hot?

Sakfrågan gynnas inte av att det målas upp generella nitbilder av evolutionskritiker som religiösa fundamentalister med införande av bibeln som läromedel i naturvetenskapliga ämnen på agendan. Inte heller av man sticker huvudet i sanden i det att man upprepar mantrat att evolutionsteorin är ett odiskutabelt faktum som förnekas bara av den fåkunnige.

Uppenbarligen är det så att evolutionsteorin är den bästa materialistiska ursprungsteori inom biologin som vi har att tillgå. Men skulle det visa sig att det empiriska stödet för uppkomsten av jordens biologiska information även i framtiden visar sig otillräckligt så återstår väl inget annat än att överväga om det är dess materialistiska premisser som är fel. När flygbilden inte längre stämmer överens med kartan så är det som regel kartan som behöver ritas om. Då hjälper det inte att ropa på fjärdingsmannen i ilska eller rädsla. Eller klaga på Skolverket.

Tänk om kreationisten var pojken som vågade ropa ”Kungen har ju inga kläder på sig!”

Göran Schmidt, Göteborg, gymnasielärare i biologi